

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๖๗

วันที่ ๑๘ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ขอให้จริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

นายจิรัฐ รุ่งอุทัย (ผู้ร้องเรียน) ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินทางอิเล็กทรอนิกส์ ขอให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ของบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง โดยเห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “สามีจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไปในการทำงานคู่สาวก็ได้ และภริยาจะเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในการทำงานคู่สาวก็ได้” เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของชายและหญิงแตกต่างกัน โดยให้ความคุ้มครองแก่สามีมากกว่าเนื่องจากสามารถเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาของตนซึ่งเป็นเพศใดก็ได้ และแสดงตนโดยเปิดเผยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีที่ภริยาเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินสามีของตน ต้องเป็นเพศหญิงเท่านั้น และต้องแสดงตนโดยเปิดเผยว่ามีความสัมพันธ์กับสามีของตนในการทำงานคู่สาว เป็นการปฏิบัติต่อสิ่งซึ่งมีสาระสำคัญอย่างเดียวกันแตกต่างกัน เป็นการปฏิบัติต่อสามีและภริยาอย่างไม่เสมอกัน ในกฎหมาย ชายและหญิงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ขัดต่อหลักความเสมอภาค ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

ผู้ร้องได้ปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกันแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

เท่าเทียมกัน วรรคสอง บัญญัติว่า ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และวรรคสาม บัญญัติว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ เป็นการบัญญัติรับรองความเสมอภาคระหว่างบุคคล ให้มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และห้ามการเลือกปฏิบัติ ต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งหลักการดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ การปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญ เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะ ของเรื่องนั้น ๆ

ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) เสนอเรื่องพร้อมความเห็น ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

ประเด็นวินิจฉัย

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง เอกสารหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เอกสาร ทางวิชาการ รวมทั้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นในการพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

ในระบบกฎหมายไทย กฎหมายครอบครัววิวัฒนาการมาตามค่านิยมเฉพาะของสังคมไทย ซึ่งสภาพสังคมแต่เดิมยอมรับว่าการสร้างครอบครัวอยู่บนฐานของความสัมพันธ์ระหว่างเพศชาย และเพศหญิงเท่านั้น การยอมรับดังกล่าวมีการรับรองผ่านบทบัญญัติของกฎหมาย โดยไม่ได้รวมถึง ความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบอื่น เห็นได้จากกฎหมายครอบครัวเป็นกฎหมายลักษณะหนึ่งในกฎหมาย ตราสามดวง เรียกว่า “กฎหมายลักษณะฟัวเมีย” จนกระทั่งประเทศไทยมีการตราร่างกฎหมาย ให้มีเนื้อหาทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ และจัดทำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขึ้น กฎหมาย

De

ครอบครัวได้ถูกยกฐานะขึ้นและประกาศใช้บังคับโดยพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ได้เพิ่มบทบัญญัติบรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว ตั้งแต่มาตรา ๑๔๓๕ ถึงมาตรา ๑๕๙๘ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยบัญญัติให้สิทธิสามีเรียกค่าทดแทนจากภริยาและชู้หรือผู้ที่ล่วงเกินภริยาไปในการทำงานของชู้สาว ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ บัญญัติให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และมีบทเฉพาะกาลกำหนดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันภายในสองปี จึงมีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๒๓ ให้ภริยามีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในการทำงานของชู้สาวได้

มีข้อสงสัยเกี่ยวกับถ้อยคำที่ใช้ในร่างกฎหมายที่แสดงถึงค่านิยมเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศในบริบทของสังคมไทย โดยเฉพาะถ้อยคำของกฎหมายที่ใช้คำว่า “ชู้” ซึ่งปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐๕ ตามพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับปัจจุบันจะปรากฏคำว่า “ชู้” ในมาตรา ๑๕๑๖ (๑) คำว่า “ชู้” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง คู่รัก คู่ร่วมประเวณี การร่วมประเวณี ซึ่งในการยกร่างกฎหมายมีผู้แสดงความเห็นว่าหากภริยามีชู้แม้เพียงครั้งคราวหรือเพียงครั้งเดียว สามีก็สามารถถือเหตุนี้มาเป็นเหตุฟ้องหย่าและมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากภริยาและชู้ได้ ซึ่งต่างจากสามีที่ต้องแสดงโดยเปิดเผย ภริยาจึงอ้างเหตุฟ้องหย่าได้ จึงเห็นว่าการบัญญัติคำว่า “ชู้” อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันได้ และได้มีการเสนอให้ใช้ถ้อยคำว่า “โดยภริยาร่วมประเวณีและยกย่องชายอื่นฉันทันสามี” แต่มติที่ประชุมไม่เห็นด้วย ข้อเสนอดังกล่าวจึงตกไป^๑ นอกจากนี้ มีการอภิปรายกันในประเด็นของการใช้ถ้อยคำว่า “ภรรยาที่มีชู้” โดยเสนอต่อที่ประชุมว่า โดยสภาพสังคมสมัยนั้นผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ในสังคมสมัยนั้นเป็นเรื่องปกติของผู้ชายจะสามารถมี “บ้านเล็กบ้านน้อย” หรือเลี้ยงดูหญิงอื่นฉันทันภริยาได้ ในขณะที่ผู้หญิงไม่สามารถมีได้^๒ จึงเห็นได้ว่า ในบริบทของสังคมไทยแต่เดิมผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยา ยังไม่มีสิทธิมากเท่ากับผู้ชายซึ่งเป็นสามี

^๑ บันทึกการประชุมและรายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ครั้งที่ ๔ วันศุกร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๙

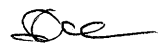
^๒ บันทึกการประชุมและรายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ครั้งที่ ๖ วันอังคารที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๙

สำหรับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า โดยที่มาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ให้ความสำคัญคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่บทบัญญัติมาตรา ๑๕๒๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นบทบัญญัติที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ สมควรแก้ไขบทบัญญัตินี้ดังกล่าวให้สอดคล้องกับหลักการมีสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง และหลักการห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศที่เคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีการบัญญัติมาตรา ๑๕๒๓ ใหม่ ดังนี้ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) ภริยาหรือสามีมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากสามีหรือภริยา และจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น” วรรคสอง บัญญัติว่า “สามีจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไปในการทำงานของคู่สาวก็ได้ และภริยาจะเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในการทำงานของคู่สาวก็ได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ถ้าสามีหรือภริยายินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง สามีหรือภริยานั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้”

ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องที่ว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้สามีเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ได้ โดยไม่ต้องพิจารณาว่าภริยาจะสมัครใจหรือไม่ และไม่จำเป็นต้องแสดงตนโดยเปิดเผย แต่กรณีภริยาเรียกค่าทดแทนจะเรียกค่าทดแทนได้จากหญิงเท่านั้น และต้องสมัครใจมีความสัมพันธ์ในการทำงานของคู่สาวโดยเปิดเผยด้วย เป็นการกำหนดสิทธิการเรียกค่าทดแทนของภริยาให้แตกต่างจากสิทธิการเรียกค่าทดแทนของสามี เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รับรองสิทธิในการเรียกค่าทดแทนระหว่างสามีและภริยาแตกต่างกัน ส่งผลให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน และเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ ขัดต่อหลักความเสมอภาค จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม นั้น

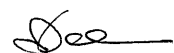
เห็นว่า กฎหมายครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามคุณค่าที่มีการรับรองในระดับรัฐธรรมนูญ โดยหลักความเสมอภาคมาเป็นลำดับ ในส่วนที่ปรากฏในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมหรือความไม่เสมอภาค

ในด้านต่าง ๆ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๒๓ วรรคหนึ่ง เพื่อให้ภริยาหรือสามีมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการเรียกค่าทดแทนจากสามี ภริยา หรือผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องหรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่า เพื่อเป็นมาตรการคุ้มครองสถานะความเป็นสามีภริยา และป้องปรามมิให้บุคคลอื่นละเมิดสิทธิในครอบครัว ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวให้การรับรองสิทธิในการเรียกค่าทดแทนระหว่างสามีและภริยาไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและต้องใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล ประเด็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิสูจน์ของสามีและภริยา มีความแตกต่างกัน โดยกรณีสามีเป็นผู้เรียกค่าทดแทน สามีมีประเด็นที่ต้องพิสูจน์เพียงว่ามีบุคคลอื่นเข้ามามีความสัมพันธ์ทำนองชู้สาวกับภริยาของตน ไม่ว่าจะภริยาจะสมัครใจยินยอมหรือไม่ก็ได้ แต่กรณีภริยาเป็นผู้เรียกค่าทดแทน ภริยาต้องนำพยานหลักฐานมาสืบให้ปรากฏต่อศาลอย่างแจ่มชัดว่าหญิงอื่นสมัครใจมีความสัมพันธ์ฉันทูสาวกับสามีของตน อีกทั้งยังต้องแสดงให้เห็นว่าหญิงนั้นแสดงตนโดยเปิดเผยว่ามีความสัมพันธ์ฉันทูสาวกับสามี ภริยาจึงจะมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากหญิงนั้นได้ การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวทำให้ภริยาไม่สามารถเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นที่ลักลอบมีความสัมพันธ์ฉันทูสาวกับสามีโดยไม่เปิดเผย ดังนั้น แม้หญิงอื่นจะละเมิดสิทธิในครอบครัวของภริยา แต่หากภริยาไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็น หรือหญิงนั้นไม่ได้แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในทำนองชู้สาว ภริยาก็ไม่อาจเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่น^๓ แตกต่างจากกรณีชายอื่นล่วงเกินภริยาในทำนองชู้สาว แม้จะกระทำโดยปกปิดซ่อนเร้น ไม่เปิดเผยต่อสังคม สามีก็มีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากชายอื่นได้

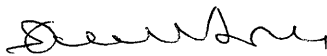
นอกจากนี้ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง ยังกำหนดบุคคลที่อาจถูกเรียกค่าทดแทนไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีที่สามีเป็นผู้เรียกค่าทดแทน สามีสามารถเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาของตนได้ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นชายหรือหญิงก็ตาม แต่ในกรณีที่ภริยาเป็นผู้เรียกค่าทดแทน ผู้ถูกเรียกค่าทดแทนจะต้องเป็นหญิงอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผย เพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในทำนองชู้สาวเท่านั้น กรณีชายอื่นมาแสดงตนโดยเปิดเผยว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามี ภริยาก็ไม่สามารถเรียกค่าทดแทนจากชายอื่น เป็นการไม่สอดคล้องกับค่านิยมของปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปและบุคคลมีความหลากหลายในวิถีทางเพศที่อาจมีความสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกัน ไม่จำกัดว่าต้องเกิดขึ้นระหว่างเพศชายและเพศหญิงเท่านั้น ในขณะที่บทบัญญัติของกฎหมายยังไม่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคม ดังนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓

^๓ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๕๑/๒๕๕๕ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๘๘/๒๕๖๑

วรรคสอง ที่บัญญัติสิทธิในการเรียกค่าทดแทนของสามีและภริยาไว้แตกต่างกัน จึงเป็นบทบัญญัติ ที่ให้ความคุ้มครองทางกฎหมายระหว่างสามีและภริยาไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้ชายและหญิงมีสิทธิ ไม่เท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ ขัดต่อหลักความเสมอภาค ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม และโดยเหตุที่การสืบผลใช้บังคับของบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญดังกล่าวในทันทีในวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย จะทำให้บุคคลไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ตามที่บทบัญญัตินั้นให้ความคุ้มครองอยู่ อีกทั้งในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวให้ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องใช้เวลาเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย จึงเห็นควร อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ กำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ